

EESTI LAULJATE LIIDU

MUUSIKALEHT

IV AASTAKÄIK

NR. 6/7 — 1927

„Estonia“ orkestrijuh

Raimond Kull

Valiti Lauljate Liidu nõukogu poolt IX üldlaulupeo
pasunakoorida üldjuhiks.

IX üldlaulupidu läheneb.

Juhan Aavik.

IX üldlaulupeo eelproovide esimene ring lõppes möödunud Jaanipäeva ümber. Ühtlasi võiks selle ettevalmistamise esimese etapi saavutuste kõrgemaks demonstratsiooniks pidada ka möödunud maakondlisi laulupidusi Sakalas ja Virumaal. Kõige selle järele võib ütelda, et laulupeo muusikaline ettevalmistustöö liigub Lauljate Liidu poolt valmistatud järjekindla kava järele päris normaalselt ja võib sellega üldiselt päris rahule jääda, kui arvestamata jätame mõned üksikud, väikesed ebaõnnestumised, mis olid tingitud ettenägemata asjaoludest puht kohalise iseloomuga.

Olgu tähendatud, see raske ja vastutusrikas töö — laulupeo suure ja mitte kerge eeskava kätteharrjutamine — nõuab niihästi koorijuhtidelt kui lauljatelt tugevat pingutust ja võib ainult siis hästi korda minna, kui koorijuhid ja lauljad täiesti teadlikud on omist kohustest ja vastutusest, mis nad sellega oma peale on võtnud. Neid kohustusi tuleb täita ja vastutust tuleb kanda — ja võimalikult täiel määral.

Kõik see nõuab asja tähtsuse õiget hindamist ja püsivat, rahulikku, järjekindlat tööd, et vankumata sihile jõuda. See siht on, et meie laul oleks võimas ja mõjuv, täis elevust ja rahvuslise ühistunde kirge. Süttime ise ja sütitame sajatuhandeliste kuulajate hulka. Meie hinged täituvad algjõuliste tunnetega, mis hõiskavad rõõmust ja armastusest. Unustame hetkeks maise elu kõverused ja väiklused ning tõuseme kõrgele ilusamate unistuste valda, südamed täis äraseletatud puhust, vaimustuse tuld ja andumist headusele ja ilule. Sarnased suurmomendid on tarvilikud kogu meie rahva vaimlisele elule, nad peenendavad meie rahva hingelist tasapinda ja tõstavad ta rahvuskultuurilist kandejõudu, süvendavad ta usku iseendasse ning tiivustavad ta temperamenti. Need on meie laulu kõrgekultuurilise ettekande ülimald sihid. Saagu meie IX üldlaulupidu nende täielisemaks kehastajaks.

Kas on see võimata, kui iga laulupeo tegelane end sarnase mõttekäiguga juba aegsaste harjutab ja sellesse süveneb. Ja siis võtab ta selle oma lipukirjaks ning ei põrka ühegi raskuse eest tagasi, et oma lipukirja teostada.

Siis ei ole see mitte ainult võimata, vaid isegi võib ületada meie lootused ja ettekujutused.

Meil on tarvis iseteadvust laulupeo tegelastesse istutada — neile, kellel seda veel ei ole — ehk on hoopis veidi. Ja vii-

maseid leidub, paraku, vististe veel palju. Ärgu olgu neid aga ühtegi IX üldlaulupeole laulma minnes. Varustagu end iga laulupeo tegelane aegsasti teadmisega, miks ta laulupeole läheb, mida ta tahab seal ühiselt teistega kätte saada ja mis ta selleks peab tegema, et seda kätte saada. Ja viimase küsimuse lahendamine ei sünni mitte ainult laulupeol, vaid see on juba alanud esimese ringi eelproovidega, ja kestab kogu aeg edasi kuni laulupeo lõpuni.

Armsad koorijuhid, lauljad ja laulupeo tegelased! Istutage enestele sisse see iseteadvuse taim, kasvatage ta võimsaks puuks ja käige vankumata selle järele, siis ja ainult siis võime oma suursündmuse läbi viia nii, nagu seda nõuab laulupeo suur mõte ja suured sihid.

* *

*

On huvitav vaadelda esimese ringi eelproovide käiku ja teha sellest kokkuvõtteid, mis võivad anda näpunäiteid järgmiseks eelproovide ringiks, paljastades ühtlasi terve rea tüübilisi üksikasju. Neid tuleb muidugi konkreetsetl kõne alla võtta, kuid sellest järgmistes Muusikalehe numbrites, kui juba läheneb laulukooride sügisene tegevushooaeg. Praegust suvevaheajaga kasutavad vististe kõik koorid puhkuseks, et sügisel uue jõu ja värskusega end laulupeo ettevalmistustööle rakendada.

Virumaa laulupeost.

T. Vettik.

Virumaa laulupidu peeti ära Rakvere linnas pühapäeval, 3. juulil. Peo platsiks oli valitud tore Rahvaia park, kuhu oli püstitatud nägus laululava. Laulupeost võttis osa üldkoor umbes 2000 lauljaga, mille moodustasid Virumaa koorid ning kolm Tallinna koori. Üldkoori juhtideks oli hra E. Rosenberg, Rakvere Rahvamaja ja Haritlusseltsi koorijuht ja hra A. Kasemets Tallinnast, Ü. N. Ü. T. O. koorijuht. Pasunakoori, mille moodustasid umbes 200 pillimeest, juhatas sõjaväe kapellmeister hra E. Knude Narvast.

Juba laupäeval omas Rakvere linn pidu ilme: lauljad hakkasid linna sõitma, sest üks eelproov pidi olema laupäeva õhtul kella 6 ajal. Juba oligi kella 6 ajaks suur osa lauljaid laululaval, kuna rongid ikka ja ikka uusi lauljaid juure tõid. Mõt-

mele poole oli lauljatele kui ka peokülastele auväravad peal-kirjaga: „Tere tulemast!“ üles pandud ning majad olid ehitud lippudega.

Pühapäeva hommikul vara äratas uinujaid pasunakoorida märg Vallimäelt ning kiriku tornist, ja juba kella 7 ajal algas laulukooride peaproov ning selle lõppedes pasunakoorida oma.

Kell $\frac{1}{2}$ 3 kogusid kõik koorid lippudega eesotsas vabados- sõjas langenute mälestussamba juure, kus peorong kokku seati. Kell 3 algas peorong liikuma peoplatsi suunas ning tehes linnas mõne tiiru jõudis Rahvaaeda. Rongikäik tõmbas kokku mur- runa inimesi, kes ka rongi järele peoplatsile kogusid, nii et see varsti inimestega täiskiilutud oli. Peoplatsil tõmmati vähe hinge tagasi, karastati end, niisutati tolmunud kurku limonadiga ning kella 5 ajal kogus lauljaspere märguande peale laululavale.

Laulupidu avati sellekohase kõnega, millele järgnes hünni laulmine.

Siis tulid tervituskõned, mis olid, kõikide rõõmuks, lühikesed, loeti ette tervitustelegrammid ning siis algas üldkoorida kont- sert.

Juhataja puldile astub E. Rosenberg ning võimsalt kõlab T. Vettiku „Tervitus“, mis oli nii sobiv esimese numbrina. Laulu autorile tehti ovatsioon ning ta pidi juhataja puldile ilmu- ma üldkoori ja publiku nõudel. Sellega läks meeleolu üldiselt elavamaks. „Tervitust“ lauldi vabalt, kõlavalt. Eriti suure- päraselt kõlas lõpposa. Kuid tempo oleks võinud olla vähe nobedam, ning ettekanne üldse temperamentsem, siis oleks ter- vitus olnud iseteadvam, uhkem — nüüd aga tundus tas vähe melankoolset nooti ning vähe tagasihoidlikkust, häbelikkust. Hooga ning kergelt lauldi ka J. Aaviku „Karjapoissi“. Siin olid salvide lõpud ebapuhtad: patustas tahtmatait tenor (ta ei kuul- nud vististi sopraani), ja iga kord oma lõppnoodi laulis pisut madalama sopranist ja nii viis laulu üldisele vajumisele.

A. Kapp'i „Mu süda“ juhatas hra A. Kasemets. „Mu süda“ on intiimne, on tundelaul ja siin oleks tahtnud ka esimeses osas peenemat tõlgitsemist. Hra Kasemets tegi seda vähe ükskõik- selt. Oleks hea olnud kui ta rohkem tähelepanu oleks pööranud kohale „kui meri mässab ta“. Seal oleks võinud vast vähe vii- vitada sõnadega „mässab ta“, samuti ka „mil sada sügavust“. Nüüd oli ta aga liig metronoomiline. Väikesed pikendused ja tähelepanu oleks teinud laulu palju ilmsekamaks, armsamaks ja hingelisemaks. Siis oleks pidanud ka rohkem sõnade hääl- damisele rõhku panema. Nii oli „meri“ asemel „meeri“, „sala“ asemel „saala“ ning „peegel“ asemel „peegell“.

Viimases sõnas oleks pidanud tingimata tenorid oma „mi“ võtma eriti tasa, sest nende ülesse käik rõhutas seda kõige rohkem. Lõpu pool laulust oli aga suurepärane. Tore oli kuulata seda võimast paisu p kuni f ning kahanemist lõppu ppp. Veel säravam oleks aga see f olnud, kui alid oleks oma noote veel vabama tooniandmisega sooritanud. Aga ka nii oli see suurepärane. Isegi sügavad bassid olid ppp-mos hästi läbipaistvad, arvestades sellega, et sügavad bassid väljas üldse nõrgalt aimatavad.

Virumaa laulupidu 2. ja 3. juulil Rakveres.

Pidulik rongikäik Pikal tänaval. Eesotsas laulupeo toimkond ja Rakvere Rahvamaja ning Haridusseltsi segakoor.

Teine laul hra Käsemetsa juhatusel oli Türipu „Priiuse hommikul“. Seda laulu armastavad meie maakoored iseäranis ja seda lauldi ka innukalt ning tuli publikule korrata.

Järgmisi kaht laulu juhatas hra Rosenberg. Esimene oli Zeigeri rahvaviisi väljatöötus „Kui lähed sõtta sõdimaise“. Siin ei saa kahetsust avaldamata jätta, miks hra Zeiger seda ilust rahvaviisi pikemaalt läbitöötanud pole. Nii on ta küll liiga lühike, sellepeale vaatamata, et teda 2 korda läbi lauldi, mida autoril aga märgitud pole. Nii jätab see laul skizze, ehk õigem — teemi esituse mulje, millele teemi läbitöötus järgnema, peaks.

Iseenesest on ta aga huvitav, eriti oma basso ostinatoga. Mis ettekande temposse puutub, siis arvan mina, et ta oli vähe kiire, nii et laul ei pääsenud hästi kõllama. Autor kahjuks pole tempot ära määranud, on aga küll märkinud, et tuleb laulda „Flebile“, s. o. kaebades, nuttes. Laulu üldine iseloom, minu arvates, nõuab aga küll pikemat tempot. Suure kooriga, nii kui oli laulupeol, oleks väga soovitatav isegi igat $\frac{1}{8}$ juhatades välja lüüa, siis oleks tenorite imitatsioonid iga salmi teises taktis kindlamad ja selgemad, mis nüüd aga kaunis uisapäisa tulivad. Basso ostinato peale oleks pidanud ka rohkem rõhku panema. Laulu lõpus plaksutati autor välja.

Viimane laul selles jaos oli Läte „Laul rõõmuile“. See on juba vana lauldav laul suurele koorile, ning kõlas ka hästi. Kahju ainult, et meeskoor esimeses jaos nii ebakindlalt oma osa täitis.

Järgnes ühendatud pasunakoori konsert hra Knude juhatusel, kandes ette neli pala eesti autoritelt. Päriskõõm, et oleme juba vabanenud võõrastest viisidest ning võime omi lugusi lasta.

Pasunakoorida järgnes ühendatud meeskoor ka nelja lauluga. Meeskoorida kohta peab kahjuks tähendama, et nad polnud laule selgeks õppinud ja nii ei võinud nad ka head laulu pakkuda. Ettevalmistus oli nii puudulik, et peaproovil tuli juhatajal isegi üksikuid häält õpetada. Miks meeskoorid meeslaulust nii vähe lugu peavad?!

Järgmine ning viimane osa oli segakoori täita. Esimesena lauldi Lüdigi „Rändaja“, mis suurepäraselt läbi läi, samuti Mesiäise lihtne „Kevad on“, kus autorile jällegi ovatsioon toime pandi. Tempod olid mõlemi laulu juures tabavad, arvan aga, et viimase autor mulle seda pahaks ei pane kui julgen öelda, et laul võidaks rohkem kui ta lõppu oleks suure „rit.“ märkinud. Sellega kinnitaks koor veel lõpus üleva kevadise meeloluga, et tõepoolest „lillesid orgudes külluses“. Nüüd oli lõpp aga ootamata; tundus just kui laul läheks ikka ja ikka edasi. Ka kaoks siis lõpus iseenesest see „külluses“.

Mart Saare „Karjase laul“ oli hästi vastuvõetav, kahju ainult, et see laul segakooridel kõige nõrgemalt ettevalmistatud oli. Ka oleks võinud juhataja tähelepanu sõnade häälendamisele juhtida, mis oli mõnes kohas ebaloomulik, nagu „selge sti, armsa sti, jookseksin“, kus suure innuga rõhutati sõnade lõppsilpe.

Järgnes Kasemetsa „Vaenelaps“, tehti autorile ovatsiooni ning laul tuli kordamisele.

Aava „Laulik“ kõlas võimsalt, eriti sissejuhatuses ja lõpus, kus paralleel kvinte mehisiselt pöörutati. Esimese osa suure ning

aeglase tõusu tegi koor aga väga ettevaatamatult, jõutagavara arvestamata, ja nii jõudes laia f polnudki tal enam suurt välja panna ning „Jääb siis küla kuulamaie“ ei suutnud küllalt laiutav olla. Teises osas ($12/8$) tegi koor aga väiksed vead: loomuliku minööri asemel lauldi bassis ning sopranis harmooniline. Ka juhataja ei juhtinud proovidel sellele tähelepanu; kas oli see juba eelproovidel nii lootusetuks saanud või? Edasi „Laulan pikse pilvedesse“ jne. bassisoologa on teatavas mõttes

Virumaa laulupidu 2. ja 3. juulil.

Üldkoor laulab riigihümni peale Vabariigi Valitsuse esitaja tervitust. Ees „Edu“ pasunakoor Tallinnast.

orkestraalselt kirjutatud ja koorile ebasobiv. Et ta kooris hästi läbi lööks, peaks seda kohta bass kaunis kiirelt, suure hooa ning julgusega laulma. Viru bassid tegid seda vähe kohmetult — ja nii jäi see osa vähe õredaks. „Laulan tormi taeva“ fff kordamistel tegi juhataja sõnas „taeva“ veerandrootide asemel kaheksandikud noodid. Siin oleks pidanud küll nii laulma kui helilooja kirjutanud; ka kõlas esimeses „taeva“ fa diääs väga ebapuhtalt. Lõpp tuli jälle vägevalt ning suure vaimustusega. Üldiselt kõlab see laul suurelt koorilt toredasti! Nüüd tuli Tobiasse temperamentne „Varas“. Selles laulus olen tähele pannud, et peaaegu igal pool tehakse vigu, isegi kontsert-koorides, ni-

melt peale tenor-bassi imitatsiooni sopran-altile — „Võtke kinni vara's neiuke“, kus bass „võtke“ puhta kvindi do-fa bekaar asemel laulab puhta kvardi do-sol. Siin ei püüdnud juhataja seda ka parandada ning see vägev ning särav „võtke“ jäi tulemata. Ka eelpool „tutti“ kohte nagu „võtke ja eks te“ ff — oleks tahtnud võimsamalt kuulda. Üldiselt läks aga laul kaunis hooga läbi, kuigi oleks rohkem temperamendikamat aju soovinud; kuid eks suure kooriga ole see kaunis raske teha.

Lõpuks lauldi jällegi M. Hermann'i Lõpuksor „Kalev ja Linda'st“.

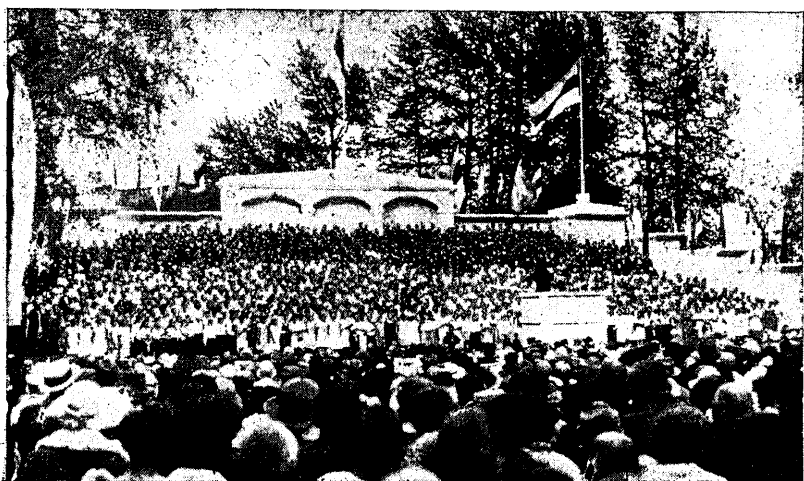
Kõik need tähelepanekud ja märked aga ei takistanud publikul kontserdi nautimist, sest nad olid nii väikesed üldise hea kõrval. Neid kõiki vast poleks suudetudki üldkoorist kõrvaldada. Nad on mõeldud rohkem selleks, et neid edaspidi püütakse võtta arvesse, kaalumisele, ja võib olla, see aitaks meie laulu arenemisteed pisut siluda. Üldkokkuvõttes peab aga kindlasti tunnistama, et Viru laulupeol laudi hästi, võib olla paremini kui kusagil laulupeol varem. Kiitus Viru laulukooridele. Suureks hüveks nii lauljaille kui kuulajaille oli jahe, pilvine ilm, mis küll ahvardas vihma, kuid ikkagi kuni kontserdi lõpuni tulemata jäi. Ehk küll lauldi hästi, siiski jäi publiku ning lauljate vahekorid jahedaks; millegi pärast ei suutnud vahemehed — juhid — neid kahte ühendada. Ühesõnaga — laul ei suutnud publikut „soojaks kütta“. Ei teinud see viga, et lõpus puudus „elagu“ laulmine publikult lauljaille ning vastupidi, see on juba rohkem moodiasjaks saanud, kuid kontserdi ajal oleks pidanud arusaamine ning üksteise hindamine soojemalt maad võtma.

Lõpus annetati üldjuhtidele lilli ning lauldi „elagu“. Üldjuhid vastasid lauljaille lühikeste kõnedega, milles avaldati tänu suure tehtud töö eest ning õhutati uuele tööle, et laul kord saaks kaunima, kõrgema kõla!

Lõpuks luban enesele siin veel üles märkida üht soovi, mida ammugi mõttes olen mõlgnutanud: Miks ei peeta laulupidusid ning päevi õhtul! Kas ei kõlaks laulud õhtuses jaheduses kaunimalt; kas pole lauljail mõnusam lõõritada õhtu tules? Ja kas pole kuulajail hämaras ümbruses laul nauditavam? Kas pole nii, et meie hingekeeled siis helisema hakkavad kui pole segajaid? Ja kas ei sega päike, tuul, tolm? Kas pole nii, et õhtul leiame iseenda ja selle õrna keele, mille värinaie päev on liiga hõre ja kirgas? Päeval kuulume ilmale, kõigile, kõik on ühine ja ei miski oma. Öö tulekuga aga läheneb meie oma tund. Kas meie siis ei laulaks südamlikumalt ning soojemalt — sest ümbrus ise on ju südamlikum ning soojem. Siis võiks küll kõik hingest lauludesse põimida — siis oleks see elav laul, südame laul!

Tõsi küll, pärast laulupidusid korraldatakse ikka mõningaid pidusid, näitemänge, aga miks ei võiks need kõik juba varem olla, päeval. Laulupidu, see on ikka see keskpunkt, mille ümber põimitakse üht kui teist, ta on kõige tähtsam ja sellepärast peaks selle jaoks valitama parem aeg kui seda on palav päev. Nii siis kõikide huvides: pidagem laulupidusid ning -päevi õhtul!

Virumaa laulupidu 2. ja 3. juulil.

Üldkoori kontsert.

Viljandimaa neljandast laulupeost.

Parfeni Valgemäe.

Rahvaküllased ja meeleolurikkad olid Viljandil tema suurpäevad, 2. ja 3. juuli, mil Sakalamaa rahvas pidas oma IV laulupidu. Oli koondanud see ettevõtte nii suure hulga lauljaid ühiseks kooriks ja kokkumeelitanud nii arvurikka piduliste hulga.

Peatudes vastmöödunud laulupeo juures, ei ole vast ülarune laiematele ringkondadele lühikest ülevaadet anda Viljandi varemöödunud laulupidudest.

Sakalamaa laulupidude ajalugu ulatab üsna sügavale, selle algust peame otsima suuremate rahvapidude juurest, mis korraldati pärast C. R. Jakobsoni poolt alustatud Viljandi Eesti

Põllumeeste Seltsi maja valmisaamist, maja ehituskulude katteks. Nende rahvapidude kavast suurema osa täitis ümbruskonna kooride ühine laul ja on teada juhuseid, kus rahvapeol esinev üldkoor koosnes kuni kümnest üksikust koorist.

I Sakalamaa laulupidu — tollaegse nimetusega muusikapäev — peeti Viljandis 11. ja 12. juunil 1911. a. Haridusseltsi õues. Peo aktiivsemaid tegelasi olid Jaak Siimer ja Villem Tubin. Peost osavõtmiseks andsid endid ülesse 37 laulukoori ja 6 pasunakoori, kokku 930 tegelasega, tegelikult oli peole ilmunud aga 682 tegelast. Üldkoore juhatasid L. Neuman, M. Saar ja H. Kapp; mängukoore — V. Tubin.

Sakalamaa II laulupidu (muusikapäev) korraldati 7. ja 8. juunil 1914. a., samal kohal kus esimenegi. Peo korraldajateks ühinesid kolm seltsi: Koit, Haridusselts ja Põllumeeste Selts. Peole oli ilmunud 46 laulukoori ja 9 pasunakoori, kokku 934 tegelasega. Üldkoori kontserti juhatas Mihkel Lüdigi. Muusikapäeva kavas oli ka oratoorium „Loomine“, mille ettekandmist samuti juhatas M. Lüdigi, kuna solistideks olid pr. Sinkel-Lüdigi ja herrad B. Hansen, D. Orgussaar ja E. Grieben (orel).

Esimese kui ka teise muusikapäeva lõpul puhkes lahti rahvusline vaimustushoog. Lauldi „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“, üldkoori ja mitmetuhandalise rahvahulga poolt. Tol ajal nõudis sarnase demonstratsiooni sooritamine palju poliitilist julgust ja rahvuslikku iseteadvust.

Sakalamaa III laulupidu — ikkagi veel muusikapäeva nimetusega — peeti ära 1922. a. 17. ja 18. juunil, — juba Eesti iseseisvuse päevil, samal kohal kus eelmisedki. Muusikapäeva korraldasid Koit ja Haridusselts, kuna muusikapäeva kunstilise külje eest hoolitsemine lasus peaaesjalikult kadunud Viljandi muusiku Jaak Siimeri õlgadel. Viimane juhatas tuhandepealist üldkoori ja peale selle õpetas ja juhatas veel oratooriumi „Samson“.

Tänavu aastase Sakalamaa IV laulupeo eel töödega alustati juba läinud suvel, kuid tegeliku töö juure — laulude õppimisele võidi asuda alles sügisel, mil IX üldlaulupeo noodiraamat trükist ilmus: olid ju Sakalamaa laulupeo laulud üldlaulupeo kavast.

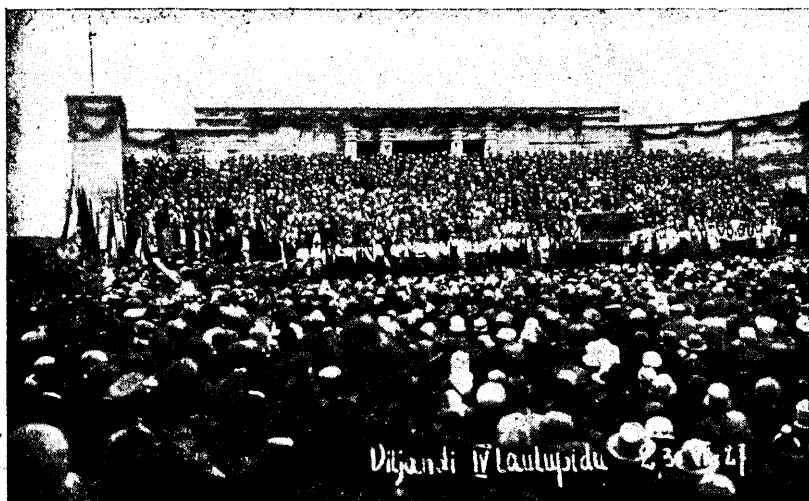
Laulupeo korraldamise võttis oma peale Koidu selts, kuna senini Viljandimaal E. Lauljate Liidu osakonda pole suudetud veel ellukutsuda.

Laulupeo muusikalise ettevalmistamise peale pandi suurt rõhku. Nii korraldati jaanuarikuus Viljandis koorijuhtide instrueerimiskoosolek ja hiljem terve rida eelproove Viljandis ja ümbruskonnas.

Osavõtjaid koore andis laulupeole ülesse 70, tegelaste üldarvuga üle 2000, kuid nagu meie laulupidudel harilikult ikka, nii jäi ka Sakalamaa laulupeote 10 laulukoori ilmumata ja laulupeole ilmus büroo andmetel 60 laulukoori, 1873 lauljaga ja 9 pasunakoori 138 mängijaga.

Laulupeo pidustused algasid laupäeval, 2. juulil J. Haydni oratoorium „Loomise“ ettekandega Pauluse kirikus. Oratooriumi — mis pühapäeval ka veel teist korda ettekanti — juha-

Sakalamaa IV laulupidu 2. ja 3. juulil Viljandis.

Linnapea A. Maramaa tervitab pidulisi.

Foto Riet.

tas Juhan Aavik, esinesid Koidu seltsi segakoor ja orkester, kuna solistideks olid prl. B. Brunberg ja härrad A. Viissman, J. Kuuman, A. Arder ja E. Rossman. Härra Aavik mitte ainult ei juhatanud oratooriumi, vaid tema ka viimistles selle, sest Viljandi ligidal suvitades oli tal võimalik viimaseid proove juhatada.

Kuna üldiselt ettekanne õnnestus, kuigi orkester kohati jäi kahvatuks ja üksikud hääled kooris näitasid ülekaalu.

2. juuli õhtul oli laululaval esimene peaproov. Oli päikeseküllane ja suurepärane esimene pidupäev, oli kokkumeeltnud see juba hulga tegelasi ja pidulisi, ning õhtul peetud peaproov

osutus juba väikeseks laulupeoks. Laululava oli üle poole täidetud lauljatega ja ka kuulajaskogu oli väga rohkearvuline.

Peeti esimese pidupäeva õhtul Koidu seltsi saalis ka solistide kontserti, kus esinesid prl. Brunberg ja härrad Viissman ja Arder. Vähe oli kontsert kokkumeelitanud publikust, sest ilusuviõhtu meelitas inimesed Viljandi võimlastesse Lossimägedesse, kus peeti laulupeo peaproovi ja hiljem „Ugala“ vabaõhuetendust.

Teine pidupäev pidi algama pasunakooride mänguga tornides ja kooride peaprooviga laululaval, ent kõikide kiuste algas see päev ägeda vihmasajuga, mis ei tahtnud ega tahtnud lõppeda. Vast keskhommikuks jäi sadu vähemaks ja mureliku näoga koguti Haridusseltsi saali peaproovile, oodati vaid vihmaseo lakkamist ja halli pilvekanga rebenemist. Vahepeal katkeski sadu, kuid kui kell $1\frac{1}{4}$ koguti rongikäiguks maakonna gümnaasiumi parki, hakkas jällegi piserdama veepisaraid. Oli peenike seekordne vihm ja peale kella, 4-ja algas nimetatud kohast rongikäik ja liikus orkestrite mängides ja üle 30 lipulehvives Viljandi ilusale, ajaloolisele kantsile, kuhu teisele Kirsimäele oli ehitatud lihtne ja nägus laululava.

Kell 5 olid lauljad juba lavale seatud, kuid algus viibis ligi kolmveerand tundi. Võisid lauljad oma pikka ootamist trööstida sellega, et avamistseremonii oli võrdlemisi lühkene. Peo algust teatati fanfaaride puhumisega, mille järele Koidu seltsi esitaja, advokaat H. Ester avas laulupeo. Järgnes riigivõnnema, härra J. Teemanti pidukõne, kes omas kõnes eestlaste rahvustunde ja iseseisvuspüüete süvendajaks nimetas just laulupidusid. Kõnele järgnes hümn. Tervitasid veel Viljandi linnapea A. Marama ja maakonnavalitsuse esimees H. Lauri. Loeti ette tervitustelegrammid.

Üldkooride kontsert algas laulu- ja pasunakooride ühise koraaliga „Ärgake! nii hääl meid hüüab...“ Julius Vaksijuhatusel. Järgnesid segakoori laulud. Kontserdi kandvam osa üldse oli segakooride käes. Üldkoore juhatasid vaheldamisi Juhan Aavik ja Mihkel Tigane. Esimene laul „On ilus Eestis elada“ kanti autori juhatusel hoo ja vaimustusega ette. Kuid selle laulu ettekandmise juures ei saa äramärkimata jätta meie ühe vähema osa lauljate äärmist lohakust. Härra Aavik tahtis laulu õigeks tõlgitsemiseks teha laulu keskel ühe sõna järel äkilist pausi, millest räägiti juba instrueerimiskoosolekul ja milline koht eelproovidel alat hoolega allakriipsutati, veel hommikusel peaproovil palus juhataja lauljaid olla tähelepanelik, kuid kontserdil — kui mitte sada, siis vähemalt mitukümmend kõri karjusid sellest kohast üle. Oli rikutud see efekt! Üle-

karjused olid kindlasti need lauljad, kes kunagi ei käinud eelproovidel ega ka peaproovil ja nüüd tulid laululavale, et venitada „sabasid“.

Jõurikas ja mõjuv oli selles osas veel E. Aava „Laulik“, mille seesmist algjõudu härra Aavik tõi esile nii vabalt ja muusikaliselt.

Teise osa kontserdist täitsid ühendatud pasunakoored, härra J. Vaksi juhatusel. Mängukoorede juures annab meil ikkagi

Sakalamaa IV laulupidu.

Foto Riet

Ühendatud kooride kontsert.

veel eestipärane repertuaari puudus nii valusalt tunda, kuuest ettekantud palast oli ainult R. Kulli seatud „Tuljak“ eesti omapärane töö.

Pasunakoorede ettekandega võis rahule jääda. Kui arvestada veel asioluga, et suuremalt osalt olid maa orkestrid, oli ettekanne küllaltki hea. Vaimustust ja kiiduavalduste tormi külvas kuulajajaisse eelnimetatud „Tuljak“, mille härra Vaks nii haruldase peensusega tõlgitses, samuti sütitas ka lõpumars, Teike „Vanad sõbrad“.

Kolmas osa kontserdist algas meeskoori lauluga. Üldmeeskoor oli segakooriga võrreldes koguni väiksearvuline, samuti selle ettekanded kahvatuvad. On see ju ka arusaadav, kuna

meeskoor oli moodustatud peaasjalikult segakoori meeslauljaist. Hästi laulis meeskoori hulgas vaid 3-da diviisi õppekompanii meeskoor Pärnust, kelle laul üldmeeskoori hulgast tihti selgesti välja kostis. Meeskoori laul kuid sütitab juba iseenesest ja kuulajaskond võttis vastu nad väga elavalt.

Järgnesid veel segakoori ettekanded. Oli aga lauljaid nüüd juba märksa vähem laval kui kontserdi esimesel poolel; kuid see puudumine ei vähendanud aga sugugi laulude mõju, vaid ennem tõstiski veel. Puudusid vast need lauljad, keda laulupeole mitte laul, vaid muud lõbustused meelitasid, kellel puudus kohusetunne ja andumine laulule; nendest segamatult võisid nüüd sealolijad seda kindlamini täita oma kõrget ülesannet.

Kontserdi lõpposa lõi elavust. Tobiase „Varas“ ja M. Hermannini „Tuljak“ härra Aaviku juhatusel süttisid kuulajaid, kuid seda halvema mulje jättis viimane laul. M. Lüdigi „Koit“ M. Tigase juhatusel. Tundus liig aeglane tempos ja puudus see hoog ja vaimustus, mida tavaliste pakub see laul. Raske oli lauljail üldse härra Tigase järele tabada õiget rütmi ja takti, sest omas juhutamises tarvitas ta palju üfearuseid ja ebanääraseid liigutusi, millede jälgimine lauljailt nõudis suurt pingutust.

Kontsert lõppes ühise hümniga, ent millegi pärast oli rahvas õige tagasihoidlik seda kaasalaulmast, olgugi, et härra Aavik takti lõi ka publikule.

Laulupeo muusikaline külg ulatas kaugelt ootusteni ja mõnes laulus ületaski seda. Sellejuures ei tohi meie äraunustada hästikorraldatud eelproove, mis ongi kindlaks tagatiseks laulupeo heale kordaminekule.

Laulupeo üldjuhtidele annetati lilli ja peale eeskava lõppu lauldi publiku tungiva nõudmise peale Aaviku juhatusel veel „On ilus Eestis elada“ ja lisapalana „Veel kaitse kange Kalev...“ „Elagu“ lauldi koorijuhtidele ja ülevas meeleolus lahkusid lauljad ja pidulised platsilt, viies kaasa mälestusi ilusamaid ja armastust suuremat laulu vastu.

Õhtul korraldati Koidus veel solistide kontsert. Esinesid prl. A. Kõrb ja härra A. Pütsepp (klaveril), härra A. Suits (klarnetil) ja prl. B. Brunberg (sopraan) ja härra A. Arder (bariton). Õhtu ettekanded olid ilusad ja kunstiküllased. Prl. Kõrbi, samuti ka Viljandi pianisti Pütsepa klaveriettekanded olid rasked aga hästi ettekantud palad. Vokaalmuusika solistid esinesid hästi ja neile jagati rohket kiitust. Ainult kahvatuks jäi A. Suits'i klarnetisoolo, mis polnud õnnelikult valitud ja ebakohase esiletoomisega kaotas oma mõju. Oli seekord rahvastki kontserdil.

Laulupeoga jäid korraldajad täiesti rahule, kuigi vihmane ilm laulupeo heaks kordaminekuks takistusi tegi ja eriti majanduslikku külge raskelt puudutas. Sissetulek laulupeost ulatab ligi 750.000 margani, millega suudetakse tasuda kõik kulud ja väikene summa veel ülegi jääb.

Lõi meeleolu ja värskust see laulupidu Sakalamaa muusikallu ja laulupeolt kaasatoodud mälestused ja kogemused kindlasti aitavad kaasa tuleva-aastase üldlaulupeo heaks kordaminekuks.

Sakalamaa IV laulupidu.

Viljandi IV laulupidu 23. VII. 27

Vaade publikule ühendatud kooride kontserdi aegu.

MÄRKMEID SAKALAMAA LAULUPEOST 3. JUULIL.

Sakalamaa laulupeost kirjutatakse meile veel teiselt poolt:

Kui need read lugeja ette jõuavad, on ammu kõlanud üldlaulud tuhandeist suust seal imeilusajaloolisel Kantsimäel mühavate tammede varjus. Sellega on ka jahtunud pidupäevade aegne elevus ja ülekeev vaimustus, missugune sarnaseil suuril sündmusil tahtmata meie meeli valdab, — seda sündsam ja kergem on kaineil mõtte mölgutusil esile pääseda. Maakondade laulupeod, nagu neid tänava kevade mitmes linnas peetud, on enestele täie eluõiguse omandanud nad on elust enesest, kunstilisest vajadusest esile tõusnud, sest laulupõld jääks sööti, kui ta 5—10 aastaks ülemaalisi laulupidusi oodates — kündmata jääks.

Sakalamaa nagu ka teistelgi laulupidudel, tulid peale mõne erandi, ainult tulevase üldlaulupeo laulud ettekandele, Sarnasel asjaolul on oma head

ja halvad küljed. See on lauljatele ja koori juhtidele väga sobiv, sest lauljatel ei nõuta uute laulude õppimist ja harjutab neid suuremas koosseisus harmoneeruma, veel tähtsam üldjuhtidele — sest sarnased eellaulupeod oma üldiste proovide ja siis ettekannetega — kujunevad kõige paremateks peaproovideks ülemaalse laulupeo tarvis. Kuid ma nimetasin ka halbu külgi — siin võiks ehk juttu olla laulude enneaegu „vanaks laulmisest“ ja laulupeo publiku huvi kahandamisest, sest kui üks lauluarmastaja kõik laulud juba maakondade pidudel paarile korrale läbi kuulanud, siis kaotaks ehk üldlaulupidu paljugi oma uudsusest. Ja meie teame peale selle, et nende laulude tarvitamine veel kaugeltki eelmainitud maakondade pidudega ei piirdu, vaid needsamad ka paljudel kihelkondade ja älevite laulupäevadel tarvitamist leiavad. Nii et nad tuleva laulupeo ajaks suuremale osale lauljatele aga niisama ka kuulajatele otse kõrvu kulunud võiks olla. Kas see asjaolu aga üldlaulupeo elevuse ja osavõtu peale mõju avaldada suudab — on raske ütelda.

Sakalamaa laulupeo eeskava kokkuseadajatel näis laulude väljavalikus õnnelik käsi olema — üldeeskavast olid nii öelda — tänuikumad palad välja nopitud.

Viljandi võib looduse poolest tema Kantsimäele paigutatud laululava üle uhke olla. Oleks plats ainult vähe avaram, siis ei saaks omale sündsamat ettekujutada. Ühelt poolt varjab publikut ja tõkestab laulukaja laiali valgumast vana lossi müür, teistest külgedest paljastab platsi mühavate tamme ääle. Ilm, mis iga silmapilk vihmaga ähvardas, jättis vist paljugi sakalasi omast peost eemale, kuid siiski ei saa vähese osavõtu üle kaebada, sest isteplatsid olid pea viimseni täidetud ja seisuplatside tarvitajad vallutasid kõik lähedaloleva vaba ruumi.

Peale ametliku osa — riigivanema, linnapea ja maavalitsuse esitaja kõne — tuuakse mängukooride saatel kuuldavale Mendelsohni vägev — Ärgake, nii vahid hüüdvad — ja siis segakooride osat — On ilus Eestis elada, Lilleside, Laulik, Rändaja ja Üles — kõik juba lauljatele kui ka kuulajatele hästi tuttavad palad — sellepärast kergem laulda — kergem kuulda.

Teises jaos ühendatud mängukooride ettekanne — Au võitjale, Pidulik võimäng, Barcaroll, Gavott Stephanie, Vanad sõbrad ja R. Kulli seatud Tuljak ja Viimases osas — kolm meestekoori laulu ja segakooride — Priiuse laulmik, Varas, Tuljak, Koit ja Isamaa hümn. Juhataja puldil hrad J. Aavik, M. Tigane ja J. Vaks.

Oletades, et laulude ettekannete kohta teisel sõna võetakse — tahaks tähendada, et lihtsamad ja kergemad laulud paremini õnnestusid ja publiku kiitust leidsid ja vägev Lüdigi Koit rohkem juhi kui lauljate süü läbi ebaõnnestus.

Üldiselt ei saa kinninaelutamata jätta sakalaste nähtavat jahedust muusikalse süttimuse suhtes. Oli kuulda eemalt sissesõitnud kooride nurinat vastu võtu, korterite ja mõne muu konarluse kohta korraldajate poolt — kuid see kõik ei suuda laulupeo kunstilist kordaminekut vähendada ega muusikapäeva suurt tähtsust riivata. Sakalamaa ühine laul jättis kõikides peost osavõtjais kõige kaunimad mälestused järele.

M. Ktzn.

Koorijuhid!

Levitage „Muusikalehte“ lauljate keskel, see aitab tõsta nende muusikakultuurilist tasapinda!

Aleksander Borodini mälestuseks.

Veebruari kuul möödus 40 aastat tema surmast.

Juhan Aavik.

Aleksander Borodin — see nimi on vististi võõras meie laialisele muusikapublikule. Ehk kui pealiskaudselt peatuda nende sõnade kõla juures, siis võib see pigemini meeletuletada Vene kommunistlist tegelast, kes Hiinas Moskva kominterni võimumeeste ülesandel ja nende retsepti järele revolutsiooni teeb, nagu sellest ajakirjandus tähtsamate poliitiliste päevasündmuste all perioodiliselt räägib. Sarnane mõttekäik viiks meid koguni eksiteele.

Meie muusikutele toob see nimi aga vaimusilma ette ühe huvitava tüseda kuju, kes oli elukutselt teadlane — professor, oma teises olemuses aga muusikamees helilooja sügava algupära, suure sisemise jõu ja eruditsiooniga. Eriti teeb asja huvitavamaks veel see, et ta tööd väljendavad suuremalt osalt kõik sügavat, algjõulist Vene-Slaavi algupära, kuna ta ise rahvuselt kuulus sinna ainult nii palju, kui palju seda võis anda vene kasvatus, haridus, traditsioonid ja rahvuskunstiliste ringidega kõige tihedam kokkupuut. Isa poolt ulatavad Borodini veresugulussidemed Kaukaasia mägirahvaste hõimkonda, kuna isa oli üks nendest Gruusia vürstidest, kelle laialdane perekond, peale Kaukaasia allaheitmist Vene teenistusesse astudes ja tublisti ümberrahvustudes Vene aristokraatia ilmas tuntud oli Imeritiinia vürstide nime all. Ema oli aga eestlane prl. Kleineke. Viimasest asjaolust vaikib Vene muusikaajalugu. Siin oleks paras ja tarviline juhus meie muusikateadlastel püüda lähemalt selgitada seda sünnipära, mis tooks uusi varjundeid Vene muusika ajalukku veel rohkem aga rikastaks Eesti muusikaajaloolist arhiivi, kuigi Borodin kasvatus, kultuuri ja orientatsiooni tõttu Eesti rahvusele täiesti kaduma läks ja vaevalt ehk tal enesegi oma sünnipärast ja eestilisest veresugulusest aimu oli. Ei oleks siis ülearune, kui „Muusikalehe“ lugejaskond lähemalt tutvuneks selle huvitava ja suure inimese elukäigu ning tegevusega.

Prl. Kleineke ja ülalnimetatud Imeritiinia vürstide väljaspool abielu olevast vahekorraist sündis Peterburis 31. okt. 1834. a. poeg, kellele Aleksander Borodin nimeks anti. Et ema majandusline seisukord kindlustatud sai, siis oli tal võimalik oma poega soliidilt kasvatada ja ta andis temale õige põhjaliku, mitmekülgse koduse hariduse. 16 aastasena astub noor

Aleksander juba Sõja-arstiteaduse akadeemiasse. Siin andub ta innuga teaduslisele tööle, eelistades loodusteaduslisi aineid, eriti keemiat. Kogu ta tollekordne elu liigub puht teaduslikes miljöös, mille välisteks tundemärkideks on akadeemia rutuline lõpetamine, mitmesuguste teadusliste kraadide omandamine, välismaa teaduslised reisirid, Dr. med. hiilgavalt kaitstud dissertatsioon — ja 30 aastaset on ta juba akadeemia professor keemia õppetoolil, millel püsib kuni surmani (1887). On päevaselge, et siin hiilgavate vaimuandega tegemist. Need avalduvad ka muusikas. — Kuid kuni seniajani on nende kasutamine õige pealiskaudne ja kerge: ta mängib klaverit, violoncellot, koguni oboel ja flöödil oskab ta end väljendada. Kõik need kergel käel, otse kui lennust emandatud oskused võimaldavad tal kaasateta kodustes kammermuusika toimingutes ja oma elavat huvi muusika vastu rahuldada. Rohkem ei ole temale seekord tarvis. Ta loeb ka huviga muusika-teoreetilisi raamatuid ja teeb katseid komponeerimises, mille järelduseks on mitmed soolo-laulud ja m. See kõik tõendab ta hiilgavaid vaimuandeid ja mitmekülgseid huvisi, kuid ikkagi jääb see muusikaharrastus eba-teadlikuks ja diletaatlikeks. Ta ei aima veel millised helilised väärtused ta hinges peituvad, kuna need ei olnud veel küpsenud. See küpsemise aeg algab aga kohe, kui ta kokku puutub Balakirevi rühmaga. Sel rühmal on Vene muusika hilisema ajajärgu arengus põhjapanev tähtsus ja vääriks selle kirjeldamine eriartikliks, sest vene rahvusline kool Musorgski, Borodini, Rimski-Korsakovi ja teistega pakub oma natsionalistlikus arengus peale üldise huvi nii mitmeid momente, mis võivad eeskujuks olla teistele. See rühm ühes oma järeltulivate nooremate generatsioonidega — Glasunov'i, Liadov'i, Scriabin'i, Straninski ja paljude teistega on Vene muusika kuulsusele kogu ilmas koha võitnud, mis käesoleval ajal ikka järjest suureneb. Olgu siin ainult tähendatud, et Balakirev (1836—1910) oma ümber kogus väikese rühma noori, vaimustatud muusikamehi, kes olid algul ainult asja-armastajad. Ta alustab võitlust endise rütmi vastu. Tema soov oli sügav-rahvusline; seal juures pidi loov töö olema sügavama hingelise elamuse kajastusena algupärane, värske ja kütkestav. Komponeerimist käsitööna ei tohtinud olla. Oma loosungite läbiviimises liialdas ta tihti oma noorte kaastelastega akadeemilise kooli vastu, ignoreerides teoreetilist õpetust. Kuid see uus vaim, mida ta propageeris, on olnud suure tähtsusega Vene muusika produktsiooni, värskuse ja tõmbejõu suhtes ning on pannud mõjuva aluse sellele kuulsusele, millest eelpool mainisime.

Borodin, astudes nende rühma, sai selle voolu pooldajaks ja toetajaks. Ta tundis, et ka temal hinges on midagi sarnast, mida ta ütlemata ei või jätta. See mõjuv heliline idu hakkas kiiresti valmima ja sai varsti küpseks. Ta hakkas teadlikult oma muusikalisi võimeid arendama ja harima. Siin juures tegi sellele ta professori amet oma loengutega kolmes kõrgemas õppeasutuses muidugi palju takistusi. Samuti segav oli muu teadusline töö, mida ta oma teadusemehe instinkti

Aleksander Borodin

(1834—1887).

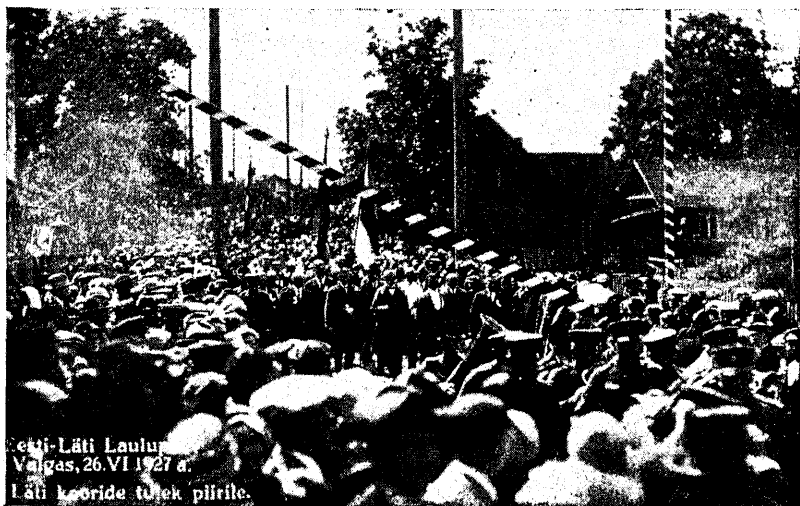
sunnil pidi tegema väljaspool õppeasutusi. Siia juure tuleb arvestada ka tema pehmet järelandlikku loomust, mida sagedasti kurjasti tarvitati mitmesuguste heategevate asutuste poolt üliõpilaste aitamise alal, mis teda kiskusivad lõpmata ajakulutustesse igasuguste koosolekute ja komisjonide istumiste näol — kõik see ei annud temale peaaegu sugugi mahti muusi-

kaga tegutsemiseks. Ometi pidi ta selleks aega leidma ja ta on ise naljatades öelnud, et suurema hulga oma töödest on ta loonud haige olles, kuna siis ei olnud võimalik minna loengutele ega laboratooriumi. „Elu ruttab, nagu kiirrong“, nii kirjutas ta oma tuttavale, ja see „kiirrong“ keset suurt mitmekesisist tööpõldu, mis oli täis niihästi suurt ja tähtsat teaduslist tegevust, kui askeldavat ajaraisku ja rühmamist — kõik see ei lubanud temale mõeldagi süstemaatilise muusika praktikumi peale, kuigi ta seda oleks soovinud. Kuid tung end muusikaliselt väljaütelda pani end maksma otse looduslike jõuga ja nii algas ta otse komponeerimisega — ning ta esimene teos ei olnud mitte vähem ega rohkem, kui suur sümfoonia neljas jaos (a. 1867.).

Nii kestis ta heliloomise periood kuni surmani, (1887) s. o. 13 aastat. Selle aja jooksul ei suutnud ta muidugi palju kirjutada eelpooltoodud põhjustel, kuid tähelepanav on see, et kõik, mis ta kirjutanud — see on hea. Ei ole ta tööde hulgas kohti, mis oleks ükskõiksed ehk igavad, vaid kõik on värsked, algupärane, uus, huvitav ja hoovab mõjuvate hingeliste elementide viljana. See on võimas, sügav ja originaalne talent. Veel imestusväärilisem on aga see, et ta töödes peegeldub peale täiusliku sisu ka kõrge tehniline võime ja küpsus. Diletant oma muusika hariduse poolest, saavutas ta iseseisva töö läbi, mis oli väga katkendiline ja süsteemitu — suurepärase meisterlikkuse suurte sümfooniliste vormide valdamises, instrumenteerimise kunstis ja temaatilises läbitöötuses — eriti aga just veel harmoonias, kus Borodin on nii lõpmata rikas, loogiline, värvikas ja ülesleidev ja kuhu ta tõi palju uut ja omapärast: on tuttavad muusikutele nõndanimetatud „Borodini sekundid, laiad kvartide käigud ja omapärased kontrapunktid. Tuntud Vene rahvusliku kunsti eestvõitleja ja kriitik Staassov juhib oma Borodini biograafias tähelepanu järgmise psühholoogilise saladuse peale: Borodin sündis ja elas kogu eluaeg Peterburis „Ja vaatamata sellele, on ta loomingus just rahvusline element esikohal ja kõlab domineeriva noodina igal pool ta toodangus: Vene rahvamuusika laadi sügavuses ja ehtsuses ei anna ta alla ei Glinkale, ei ka teistele oma kolleegadele „Uus-Vene rahvuslikust koolist. Veel suuremaks muutub saladus, kui teame, et ta ka vene rahvusele vereliselt kaunis võõras oli. Sama Staassov nimetab väga trehkvavalt tema kahte sümfooniat (Es-duur — 1867 ja H-moll — 1876. a.) „kangelaslikeks“. Borodini oma seletuse järele on ta teise — h-moll sümfoonia loomisel ammutanud inspiratsiooni järgmisest kujutelmist: Bojarid võimas kujud, pildid vanad Vene vägilaste koosviibimistest, nende pidutsimine kandli helidel, rahvahulkade rõõmuhõiskel.

„Rahvuskangelaste võimas võidu sära, värske, noore, lootusriikka rahva terve instinkt ja spontaanne algjõud laiade stepide piirita vabadus — need on motiivid, mis Borodini muusikast hoovavad. Ta pole mitte ainult laulik rahva sügavamast hingest, — ta on ka laulik vanast kaugest muinasajast.“ Nii räägib Borodini tööde iseloomustamisel vene muusikaajaloolane.

Eesti-Läti laulupäev Valgas, 26. juunil 1927. a.

Läti kooride tulek piirile.

Eriti peituvad need hingelised omadused ta suuremas ja tähtsamas teoses, operis „Vürst Igor“. Siin on kõrvuti vana Slaavi muusikalise hingepeegelduse kõrval väga huvitavad ja tabavad iseloomustused antud ka teisele poolele — nimelt polovetsidele, mis põlvnevad Kesk-Aasia turkmeenide suguharudest ja toovad seega kolroiitse kontrastina esile puht orientaalised motiivid, mida Borodin sama suure andumuse, etnograafilise tõetruuduse ning otse liigutava südamlikkusega käsitleb. Ühelt poolt eepiline Slaavi ilm, teiselt poolt jälle kesk-aegse Mongoli omapära annavad siin oma kokkupõrkes huvitavad kontrastid, mis on nii elulised ja kaasakiskuvad, et seda operit võib pidada paremaks paremate seast. Unustamataks jääb oma elukülluse rütmis ja otse algjõulise haaravuse

poollest polovetside laager ühes tantsudega, mida Fokin Maria teatris lavastas sarnase spontaansusega, et otse jube hakkas kaasakiskuvatest elamustest. Siinkohal ei tahaks mööda minna lasta juhust mainida, et teos ka Estoonia ooperi lavale oleks suureks rikastuseks nii tegelastele, kui publikule. Liigutavaks prooviks programmi muusika alalt on Borodini sümfooniline pilt „Kesk-Aasias“, mida meie kontserdi-publik nii Tallinnas, kui Tartus vististi tunneb kui vana armast tuttavat: on ju seda pala meile nii sagedasti mängitud. Ka siingi on jälle teos põimitud kahest elemendist — Vene ja Aasia motiividest, mis omas temaatilises käsitluses annavad liigutava koloristliku pildi ja ühtlasi illustreerivad armsalt poemi programmi südamlikku sisu.

Peale nende kapitaalteoste on Borodinil terve hulk vähemaid töid mitmesuguselt alalt — kammermuusika, soololaulud jne., mis kõik väljendavad otsekoheseid, elulisi ja sügavaid tundeid, täis elevust ja rikkalikku muusikalist sisu.

Nelikümmend aastat on mööda, kui see algupärane, rikkaliku vaimuannetega ja suure, sügava kunstniku hingega inimene oma maise elu lõpetas. Ta on üldnimlikke muusikalisi varasalvi ehtsa viljaga rikastanud, mis on ilus, puhas ja hea. Meie austame tema mälestust tõsise imetluse ja hardumusega. Kuuludes osalt eesti rahvusse, kuid jäädes selles ebateadlikuks, valdab meid ühtlasi kahetsuse tunne, et meie väikese rahva elujõust nii mitmed suursugusemad tilgad imbuvad teisale, saades sealse kultuuri rikastajateks, kuna iga kultuurikandja aatom meile omale nii väga ära kulub. Muidugi ei oleks Borodin, kui ta ka end eestlasena oleks tunnud, end saanud eesti muusikuna maksma panna sarnasel määral, nagu ta seda võis vene rahva sees, sest Eestil ei olnud veel tol ajal peaaegu mingit kultuuri ehk paremal juhusel oli see veel alles algidus. Veel rohkem puudus muusikalisel loomingul igasugune kandepind, sest Eesti põdes siis veel orjapõlve rõhumise järeltusi.

Praegusel ajal on meil muusikaliseks loominguks juba mingisugune aluspind olemas, kuigi õige nõrk ja abras. Ehitagem see tugevaks ja hoidkem oma rahvuslist jõudu!

Laulupidudele ja -päevadele ei lähe ükski Lauljate Liidu liige ilma Lauljate Liidu rinnamärgita. Rinnamärke tellida Liidu büroost, Tallinn — Rataskaevu 22.

Peeter Süda mälestuse jäädvustamine.

A. P.

Täide on minemas muusikaharrastajate soov — kadunud helilooja P. Süda mälestust ja tema nime mälestusmärgi püstitamisega jäädvustada. Kuigi tunnistama peame, et paljude meie helikunstnikkude kui ka kõikide teiste eesti kunstnikkude mälestus olude sunnil ajajooksul unustusse jäänud, on P. Süda Mälestuse Jäädvustamise Ühingul, kuhu kuuluvad kadunu lähemad sõbrad, tuntud eesti helikunstnikud ja muusikaharrastajad, korda läinud mõneaastase energilise tööviljana kadunu mälestusmärgi püstitamisele asuda, mis sünnib tema surmapäeval, 3. augustil s. a. See meie kunstnikkude elus haruldane mähtus tohiks väärt olla, et seda siinkohal paari reaga allakriipsutada.

P. Süda sündis 30. jaanuaril 1883. a. Saaremaal Kihelkonnal. Kõrgema muusikalise hariduse omandas Peterburi konservatooriumis. Peale konservatooriumi lõpetamist töötas muusika alal peamiselt Tallinnas. Tema looming koosneb peamiselt oreli-kompositsioonidest. P. Süda oli ühtlasi üks hoolsamaid rahvaviiside kogujaid, töötades sel alal 6 suvet järgimööda. Suri kõhusoojatõppe 3. augustil 1920. a. Tallinnas.

Kohe peale kadunu surma moodustasid tema lähemad sõbrad — helikunstnikud M. Saar, C. Kreek, L. Neuman ja A. Kasemets ning muuseumi tegelane A. Puffst toimkonna, kelle ülesandeks oli kõikide kadunu mälestuste kogumine ja alalhoidmine. 1924. a. muudeti toimkond P. Süda nimeliseks ühinguks, kes alatud tööd jatkas. Peale helitööde kirjaastamise, P. Süda nimelise stipendiumi asutamise Tallinna konservatooriumi juure orel klassi õpilaste toetuseks, kus kadunu esimeseks orel- ja komponeerimise õpetajaks oli, seadis ühing omale lähemaks ülesandeks kadunule mälestusmärgi püstitamise ja tema matusepaiga korraldamise.

Viimaseid ülesandeid võib ühing käesoleval ajal lahendada lugega. Trükkis on P. Süda, helitöödest eesti kooride antoloogias ilmunud tema ainukene koorilaul „Linakatkuja“ (alamb töö). Tallinna konservatooriumi juures on P. Süda nimelisele stipendiumile alus pandud. Tallinna Eesti Muuseumi juures on P. Süda nimeline tuba sisseseatud, kuhu on koondataud kadunu noodi- ja raamatukogu, kadunu kodukohast Saaremaalt päritolev külameistri poolt valmistatud primitiivne orel, millel väike Peeter esimese muusikaõpetuse isa juhatusel sai pildistused ja kõik teised mälestused. Tema kompositsioonide

käsitöökirjad hoitakse alal panga teraskambris. Tallinna linnavalitsus on Ahju tänava, kus kadunu viimati elas, Peeter Süda tänavaks nimetanud. P. Süda memuaaride lõpuliku kogumise ja kirjutamise on heliloojad J. Aavik ja C. Kreek lahkesti oma peale võtnud.

Käesoleval ajal avatav mälestusmärk, mis koosneb P. Süda pronksist rinnakujust ja kraniaalusest, püstitakse kadunud helilooja matusepaika V. Kaarli surnuaiale Tallinnas. Rinnakuju on kujur Sannamehe poolt valmistatud. Alus valmistatakse kodumaa punasest kraniiidist. Kogu matusepaik piiratakse kraniiidist kaitsega. Matusepaiga korraldamise töö on antud A. E. Jürgersi kiviraiumise töökoja kätte Tallinnas, kes seda valmistab kunstnik A. Puust'i kavandite järel.

Ka Tallinna konservatooriumi püstitatakse P. Süda pronksist rinnakuju, milleks kujur Sannamehe poolt uus originaal valmistatakse. Kuna konservatooriumil käesoleval ajal vastavad ruumid puuduvad, paigutatakse rinnakuju esialgu Estonia kontsertsaali ühe lähema sellekohase kontserdi puhul.

Mälestusmärk mõlemis osas kokku läheb 150.000 mk. maksmaks. Kultuurkapitali helikunsti osast on selleks otstarbeks 15.000 mk. ja kujutava kunsti osast 20.000 mk. saadud, kuna 65.000 mk. sellekohase korjanduse kaudu kokku on kogutud. Seega on tarvisminevast summast 100.000 mk. koos ja puudub veel 50.000 mk. Loodame, et muusikaharrastajad oma lahket kaašabi siin ei keela.

Peeter Süda, kui ainerikas — aineliselt aga kehv kunstnik, jõudis sihile visa võitluse, raugemata tahtejõu ja energia pingutuste abil. Lahkus häkilise surma läbi paremates aastates ja nimelt mõmendil, mill tema suur loomiseand end kõige jõurikkamalt ilmutas. Eluniidi katkedes jäi lõpetamata tema viimane teos: „R e g u i e m a e t e r n a m“ — (igavikku läinutele).

Kunstnikule on osaks — luua ja kannatada, kuna tema töövili on määratud kogu rahvale ja tulevastele põlvetele. Sellepärast olgu kallid Eestile kadunu teened ja püha meile tema mälestus.

Keila laulupäevast.

Oli aeg, kus Keila laulupäevade korraldamises sammus naaberkihelkondade seas eesrinnas. Nii oli juba 1885. a. esimene Keila laulupäev, millest võtsid osa 19 laulukoori umbes 200 lauljaga. Siis olid veel laulupäevad 1895., 1897. ja 1898. aastal. Viimase 29 aasta jooksul pole suudetud midagi sellesarnast korraldada. Sellepärast tunti sel aastal,

jaanipäeval, 24. juunil ärapeetud laulupäeva vastu ümbruskonnas suurt huvi.

Laulupäeva tegelikkude eeltöödega tegi Keila laulu- ja muusikaselts, kes laulupäeva toimepanija oli, algust juba läinud aasta augustikuul, mil laulupäeva laulu välja valiti, kooridele aegsasti teada anti ja kätte toimetati. Laulupäevast soovisid osa võtta 12 segakoori 475 lauljaga ja 4 pasunakoori 75 mängijaga.

Laulupäev algas rongikäiguga kell 1 koolimaja aiast läbi alevi peoplatsile, mis asub alevi kõrval männikus ja missugune koht on väga sünnis niihästi akustiliselt kui ka esteetiliselt laulupäevade toimepanemiseks, sest platsi piirab neljast küljest männi- ja kuusemets.

Keila laulupäev 24. juunil.

Üldkoor laululaval.

Laulupäeva avas seltsi esimees B. Regastik kell ¼3. Alevivalitsuse nimel ütles tervitusi alevivanem Berg-Grünfeld. Pidukõne pidas kohalik kirikuõpetaja A. Köögardal. Sellele järgnes kontsertosa. Kavas oli J. Aaviku „On ilus Eestis elada“, Tünnpu „Priiuse hommikul“, Lüdigi „Rändaja“, Lemba „Linakatkuja“ ja Aaviku „Kuidas sõitu sõidetakse“. Nüüd järgnesid ettekanded ühendatud pasunakooridelt. Siis jälle üldkoorilaulud. Juhatas laulukoore D. Orgussaar, pasunakoore F. Tammar.

Laulupäeva võib üldiselt täiesti kordaläinuks pidada. Haruldaselt ilm aitas omalt poolt rahvast kokku meelitada niihästi ümberkaudsetest küladest kui ka Tallinnast ja Nõmmelt.

Tegelastega kokku võttis laulupäevast osa 4000 inimest. Sissetulek 137.000 mk., millest ülejääki on loota 40.000 mk., mis läheks Keila muusikaelu edendamiseks.

Õhtul pidi olema laululaval vabaõhu etendusena Draamastudio tege-
laste ettekandel O. Vilde draama „Salome“, jäi aga ühe tegelase hai-
guse tõttu ära. Selle asemel korraldati Keila pritsimajas piduõhtu
soololaulude (A. Arder, Ellermann j. t.) ja operetiga „Lillekimbuke“
Tallinna tegelaste ettekandel. E.

*

Üldkooride kontsert. Üldkoor moodustus umbes 300 lauljast (luba-
tud oli küll 475) ja juhatas hra D. Orgussaar Tallinnast.

Üldiselt kõlasid laulud laitmata. Minu arvates oleks aga laulu kõla-
vus võitnud palju, poleks laululava nii järsu tõusuga olnud. Nüüd
aga kostis esimestes ridades iga üksik häälerühm väga eraldi. Kau-
gem publik oli ses mõttes muidugi palju õnnelikumas seisukorras.

Üldkoor jälgis juhti hoolega, (olid ju umbes pooled lauljaist Tal-
linnast ja hra Orgussaare oma kooridest) ja hästi kõlasid Tüرنpu
„Priiuse hommikul“, Lüdigi „Rändaja“ ja „Kiigelaul“, Lemba „Lina-
katkuja“ ja veel rida teisi vanemaid laule. J. Aaviku raskem „On ilus
Eestis elada“ kõlas juba vähem rahuldavalt. Seal oleks soovinud üld-
koorilt enam kõlavust ja motiivide allakriipsutamist, kuna neid väga
kartlikult lauldi. Veel juhtus ka selles laulus väikene äpardus ning
puudus tarvilik hoog, mida halva ettevalmistuse arvele tuleb kirjutada.
Äpardusi juhtus veel võrdlemisi kergetes J. Aaviku „Oh mis ilus“ ja
M. Hermanni „Nooruse unenäos“, kus juhataja ei suutnud lauljaid oh-
jas hoida. Viimase laulu lõpus jättis juhataja I bassi päris „omapead“
— ja nii kõlas lõpp päris mannetult.

Laulude muusikalises tõlgitsemises võivad olla maitssed ning arva-
mised mitmesugused, võib laulu üht kui teist viisi tõlgitseda, see oleneb
väga palju kõige pealt juhataja muusikalisest intelligentisist, tempera-
mendist, ka vilumusest jne. Kuid kõik peab põhjendatud olema — ja
siis võib leida, et tõepoolest teistsugusel tõlgitsemisel on ka oma huvi-
tavat küljed ja meie võime neid teatava värskeusega nautida.

Ettekantavate laulude tõlgitsemise kohta tahaks avaldada arvamist,
et Tüرنpu „Priiuse hommikul“ teine osa oleks pääsenud suuremale mõ-
jule vähe pikemas tempos. Muusika ühes sõnadega kuulutab raudselt,
kinninaelutavalt millegi suure, tõsise ja võimsa ajajärgu — priiuse
algust, ja sellest nii kergelt üle libiseda ei tohiks. Nii jättis lõpp väga
mängleva mulje — polnud kuigi usutav!

A. Lemba „Linakatkuja“ kõlas hoogsalt, lauldi suure innuga, publi-
kulegi meeldis ning laul tuli kordamisele. Kuid miks lühendas juha-
taja iga salmi lõputakti $\frac{3}{4}$ taktiks, nii et viimane noot oli 2 lööki, (peab
olema aga 3) 1 löök pausi ja algas uue salmiga. Võib olla suuremale
osal publikust polnud see segav, kuid igale enam-vähem asjatundjale
ja ka publikule, kellel alateadvuses kindel ajamoot — oli see küll voo-
rastav. Siin on juba jämeda veaga tegemist.

Viimase salmi lõpus oleks võinud olla „rit“, olgugi et heliloojal see
märkimata on, kuid lõpp just kui ise nõuab seda, sest 6 korda peaaegu
üht ja sama muusikat läbi lauldes kõlab lõppu ennustav „rit“ küll väga
lohutavalt.

M. Lüdigi „Kiige laulu“ laulis koor juhataja tahtmise järele suure
hooga — kiitus üldkoorile! Juhataja võttis siin aga tempo küll väga
kiire, tõlgitses monotoonselt ja, mis kõige vastuvõtmatum, — markeeris
„vahvalt“ igat nooti. Kiigelaulu sarnases tõlgitsemises oli küll väga
raske tunda.

K. A. Hermanni „Isamaa mälestus“ on meile kui klassiliseks teoseks saanud. Ta mõjub südamesse oma suure lihtsusega ja spontaansusega. Samuti nõuab ta ettekanne lihtsust ja selles ongi tema suur väärtus. Koorijuhid ongi ühise keele leidnud tema tõlgitsemises — ja nii on kasvanud välja ajajooksul „Isamaa mälestuse“ kindel tõlgitsemisviis. Hra Orgussaar tõlgitses aga esimest jagu hoopis omamoodi. See käib nii:

Varisesid vaprad vallad! ☺ kolletasid kihelkonnad! ☺

sõna „konnad“ eriti rõhutades. Millega juhataja põhjendab sarnast „omapära“? Laulu autoril K. A. Hermannil pole midagi sarnast nooti

Eesti-Läti laulupäev Valgas, 26. juunil 1927. a.

Eesti-Läti Laulupäev
Valgas, 26. VI 1927 a.

Kooride kokkusaamine. Hümn piiril

Kooride kokkusaamine. Hümn piiril.

Pahemalt paremale — all Läti saadik Seskis abikaasaga, Eesti saadik Seljamaa, Hariduse, kunsti ja teaduse osak. direktor Ney, laulupäev. üldjuhatause esimees Klement.

Keskel rongi alguses Läti teedeminister Krievs, Haridusminister Rainis, Läti üldkooride juht Reiters.

märgitud ja muusika oma suure tõusuga selles kohas ei salli kuidagi viisi sarnasid katkestamisi. Ka tekst ei luba seda, sest niimoodi ju seda ometi keegi ei deklameeriks. Kalevipojas kõlab see koht aga järgmiselt: „Varisesid vaprad vallad, kolletasid kihelkonnad muistsepõlve mulla alla“.

Sarnased põhjendamata „omapärasused“, mida soome parim koorijuht prof. H. Klemetti nimetab „plébeismiks“ alatavad suuresti laulu üldist väärtust, ja nende eest tuleks hoiduda. Kui helilooja on märkinud laulule lihtsa, südamliku ettekande, siis peab ta ka sarnaseks jääma ja sarnasena mõjub ta ka kõige otsekohesemalt.

Teiste laulude tõlgitsemisega võis üldiselt rahule jääda. Koorid täitsid oma ülesande korralikult, korrati mitut laulu ning publik jäi laulupäevaga rahule. Laulude kavas oleks aga nii paljudki soovitud kuulda ka meie parima koorilaulude looja M. Saare laule. Kava kokkuseadjad oleks küll võinud sealt mõnegi nõrgema laulu välja jätta ja asetada Saare, kui üldiselt väga lugupeetava ja tunnustatud helilooja, lauludega.

Pasunakoorid mängisid hra F. Tammari juhatusel võrdlemisi ladusalt. Soovitav oleks aga, et sarnased Baumannid ja Lincked meie pasunakooride kavadest ka laulupäevadel kaoks. Meie oma heliloojate töid kuulatakse palju suurema huviga, mida ka Keilas võis panna tähele, sest Tüرنpu „Kodutalust lahkumine“ ja Kulli „Tuljak“ tulid mõlemad kordamisele.

Tahaks siin juhtida veel üldist tähelepanu kõigile laulupäevade korraldajatele: Pakkuge laulupäevadel ka üldkooridele midagi kuulamisväärt head! Paluge laulupäevadele mõni parem koor kusagilt linnast üksikult esinema. (Nii olla olnud Laiusel Tartu üliõpilasmeeskoor L. Neumann'i juhatusel ja Tapal Tallinna Rahvaülikooli segakoor T. Vettik'u juhatusel).

Laulupäevadel oleks see väga sünnis, sest üldkoori ja üksiku koori vahe suuruses pole mitte nii kohutav kui mõnel maakonna- või üldlaulupeol, kus üksik koor oma jõu poolest jääks vast väga varju. Siis saaks aga maa lauljad ja ka koorijuhid kuulda head, eeskujulikku laulu, neile oleks see suureks naudinguks ja mis tähtsam: nad võiks sellest palju õppida ise paremini laulma; ühtlasi rikastuks sellega ka üldse laulupäevade sisu.

H. S.

Eesti-Läti laulupäev Valgas 26. juunil.

Mul ei olnud võimalust kuulda viimaseid suuri laulupidusid ei Eestis ega Lätis. Tuhandete laulus oleks kergem olnud tabada kahe rahva jooni ja iseäraldusi. Siin laulsid ainult sajad, seepärast on võrdlused rohkem juhuslikku laadi ja võrdlus iseenesest raskem, tuleb teha ettevaatlikult. Katsume siiski, aga lühidalt.

Nende sopranid tugevamad, naiselikumad, meil õrnamad, neitsilikumad. Neil pereemandad, meil peretütred. Nende bassid põrisevamad, etteikkumavad kui meie omad, kes aga siiski oma jonnid ei jätnud, vaid kui veel päris krõbedad vanapoisid, Tobias-Sööti vargajahist osa võtsid, oma bassi-soologa teistele tagaajajatele järele komberdades... Altid mahlakad nii neil kui meil, nagu oleks mõlemal naabrirahval ainult tõmujuukselisi tütreid.

Ja tenorid?! Arvate, et lätlastele oleme välja vedanud, kuna meil omal neist puudus?! Noh, kui see nii oleks olnud, siis eksport-kaupa meie neile andnud ei ole. Meie omad kuigi vähesed tenorid on paenduvad, tenorilisemad nende omadest, natuke baritonaalselt kõlavaist, keda kõrgemale kruvida tuleb...

Kogumuljes: neil rohkem vilumust, kindlust, iseteadvust, uhkust — meil seevastu luulet, naiivi ilutsemist, soojust. Kuid siiski: ma sooviksin et ka meil oleks oma eluavaldustes, oma suurtel pidudel, rohkem rahvuslist selgroogu, rahvuslist iseteadvust, rahvuslist uhkust, milles kõigis, tunnistame siin vähemalt oma enese kodus, nelja silma vahel üles: lätlastel rohkem on. Ärgem jäägem puhkama oma vabadussõja loorberitelle, kus meie olime lätlastele ees nagu hiiglased põialpoiste ees.

Meil on andi, kuid meil ei ole küllalt tahet, püüet, ennast täiesti maksma panna. Lätlased püüavad igalpool oma kõige paremat pakkuda, meie lepime oma keskpärasusega, alates maanteedega ja jalgpalli metsikusega ning lõpetades kõigi kõrgemate kultuuri saavutustega. Nii ka Valgas: lätlasi oli tulnud, rohkem kui ülesantud ja oodatud, meie omadest m a g a s osa lauljaid reisiväsimust sel ajal kui teised proovil laulsid. A i n u k e s e l proovil. Ainukesel proovil, mida Juhan Aavik veel kristlikult jagama pidi härrade Klementi ja Tuvikesega, kuna teisel pool Theodor Reiters üksi kogu aja oma lauljatega kontakti võis luua, keda tema pealegi juba varem Riia laulupeolt tundis.

Eesti-Läti laulupäev 26. juunil Valgas.

Lauluplatsi ülevaade.

Meie poolt oli veel puhkpillide mängu, mida juhatas härra E o m o i s.

Aga, nagu ülalpoolt juba märkasite, ega meie mehed ja naised hätta ei jäänud. Kes kokku olid tulnud laulsid vahvasti ja Juhan Aavik oli ka halvematel tingimistel kui Reiters sooja kontakti lauljatega leidnud ja tema „On Eestis ilus elada“ löikas juba siin sooja vastuvõttu — mis siis veel kui seda hästi õnnestanud laulupidu laulu tuleval suvel Tallinnas tuhanded laulavad?! Siin kuulus ta meie eeskava paremate laulude hulka, kuna lätlaste eeskava terves ulatuses rahvusmuusika omapära ja huvi pakkus.

L. Neuman.

Käesoleva kaksiknumbri viibimine tuli tegevtoimetaja lahkumise tõttu, kuna uue toimetuse kokkuseadmine liidu nõukogu poolt aega võttis. Liidu juhatus palub viibimist lahkesti vabandada.

Võru laulupäevast.

Võru laulupäev peeti 10. juulil Võrus, „Kandle“ aias. Laulupäevast võtsid osa 13 koori 380 lauljaga ja „Kandle“ suurendatud orkester. Üldkoori juhatasid vaheldamisi organist P. Laja ja seminari muusikaõpetaja J. Lohk. „Kandle“ orkestrit juhatas hra A. Mossin.

Laulukooride peaproov oli pühapäeva hommikul kell 8 ning kestis umbes kella 12, kus põhjalikult laulud läbi võeti. Koorid olid üldiselt rahuldavalt ettevalmistatud — ja nii võis loota kontserdil head kordaminekut.

Kell ½2 algas kirikukontsert, kuhu ka lauljaile vaba sissepääs võimaldatud oli. Kontserdil olid kaastegevad organist hra P. Laja (orel), hra Mossin (viul), hra Noorhani (violon cello) ja „Kandle“ segakoor Laja juhatusel. Kava, mis sisaldas Palestriina, Bach'i, P. Süda, Melartini, Beethoveni j. t. töid, sooritati väga hästi, ning see oli suureks naudinguks tõsise muusika armastajatele.

Üldkooride kontsert algas kell ½5 „Kandle“ aias. Rahvast oli palju. Üldjuht Laja juhatusel lauldi M. Hermanni „Kalev ja Linda“, K. Türrpu „Troost“ ja „Priiuse hommikul“, T. Vettik'u „Unele“ ja M. Lüdigi „Rändaja“. Teise üldjuhi Lohk'i juhatusel lauldi E. Genetz'i „Terve Suomeni maa“, R. Tobiasi „Varas“, Läte „Laul rõõmule“, Lemba „Linakatuja“ ning „Tuljak“. Laulud kõlasid hästi. Lauldi suure innuga ning puhtalt. Tihe side lauljate ja kuulajate vahel saavutati kohe alguses, vaimustus oli suur ning paljuid laule tuli korrata.

Üldkooride vahel esines „Kandle“ suurendatud orkester hra Mossini juhatusel, kandes ette 3 pikemat pala, ning kolm üksikut koori, võistluse näol. Väljaspool võistlust esines ka „Kandle“ segakoor P. Laja juhatusel, lauldes T. Vettik'u „Üle vee“ ja R. Tobias'e „Teel“. Lauldi hästi.

Lauljad said publikult väärilise hinnangu suurte kiiduavalduste näol, ning peab toonitama, et selle Võru laulupäeva kunstiline külg ületas kõik eelmised. Selles on aga suuremad süüdlased tublid ja asjatundjad juhid. P. Laja ja J. Lohk, kes suure hoole ja armastusega meie laulu vastu oma ülesandega hästi hakkama said. Jõudu ning püsivust edasi!

Laulupäeva lõpul mängiti veel „Kandle“ saalis „Lõbusat talupoega“, 15-liikmelise orkestri saatel. Juhatas P. Laja. Mängiti ning lauldi Võru olude kohaselt täiesti vastuvõetult.

Nagu kuulda, olla ka laulupäeva aineiline külg päris õnnestunud. Soovime õne võrulastele ning soovime ka, et võrulased ikka ja ikka häid ning sisukaid laulupäivi korraldaks; järgmine olgu eelmisest parem ja nõnda ikka edasi. Nii kaunistame oma kodu!

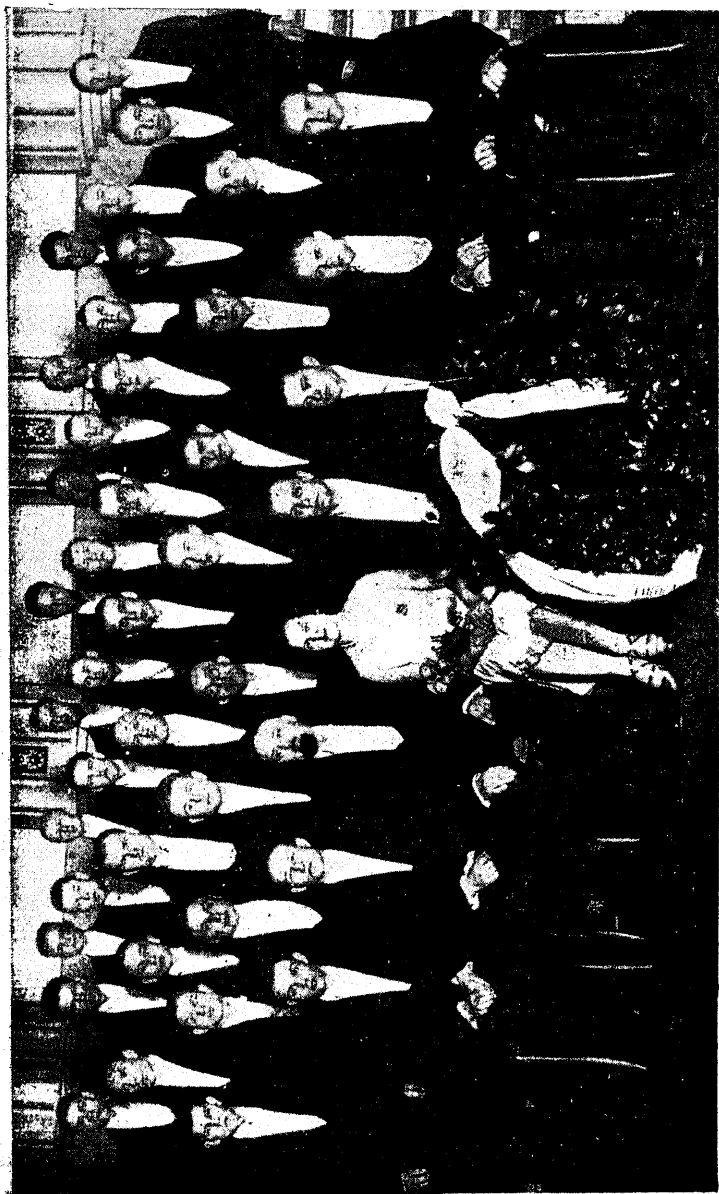
—Ieris—

Kroonika.

Tartu akadeemiline meeskoor

esines kontserdiga 5. aprillil Rakvere rahvamajas, 6. aprillil Tallinna „Estoonia“ kontsertsaalis, 26. mail Võru „Kandle“, 27. mail Valga „Sädes“, 29. mail Viljandi „Koidus“.

Eeskava esimeses osas oli klassikaline muusika, teises osas Eesti helitööd (Tobias, Saar, Läte, Kapp, Helisalü).

Tartu akadeemiline meeskoor. Esines kevadel kontsertidega mitmes suuremas kodumaa linnas. Paremtalt vasemale neljas koorijuhht L. Neumann.

Solistiks oli kontserdilaulja **Paula Neuman**, kes laulis esimeses osas Schuberti, teises osas Tobiase ja Saare laule. Klaveril saatis **Mart Saar**.

Kirikukontsertis olid solistidena oreil kaastegevad **Viljandis Mart Saar** ja **Võrus Peeter Laja**.

Räpina laulupäeval 5. ja 6. juunil andsid akadeemilise meeskoori lauljad kirikukontserdi Räpina kirikus **Salme Sõber-Pärtelpoeg** (sopran) ja **Peeter Laja** kaastegevusel.

Laiuse laulupäeval, 10. juulil, laulis koor kirikus **Palestrina**, **Mozarti**, **Tobiase**, **Läte** ja **Kappeli** helitöid ja pärast laululaval teiste Eesti kompositsioonide kõrval ka **Saare „Seitse sammeldanud sängi“** ja **Kappi „Mängu põlve mäe taga“**. Kirikus oli kaastegev **Paula Neuman** **Haydni** ja **Händeli** aariatega kohaliku organisti **G. Pastarus'e** saatel.

Eesti Lauljate Liidu nõukogu koosolekuist.

Lauljate liidu nõukogu koosolekut peeti laupäeval, 11. juunil s. a. Liidu büroos. Koosolekust võtsid osa $\frac{2}{3}$ nõukogu liigetest.

Lauljate Liidu uude juhatusse valiti: **J. Aavik**, **A. Dreverk**, **T. Vettik**, **A. Oinas**, **A. Kasemets** ja **M. Kippert**, kandidaatideks jäid: **R. Päts**, **A. Krull** ja **J. Jürgenson**.

Liidu revisjonkomisjoni valiti **P. Grünfeld**, **H. Kahu** ja **K. Ainomäe**. Muusikalehe toimetaja kohalt lahkunud **A. Kasemetsa** asemele valiti nüüd kolmeliikmeline toimetus koosseisus: **J. Aavik**, **L. Neuman** ja **T. Vettik**.

Põhikirja järele kuulub nõukogule ka üldlaulupeo aja määramine. Nõukogu otsustas tuleval aastal 9. üldlaulupeo pidada laupäeval 30. juunil ja pühapäeval, 1. juulil. Laulupeo peaproov oleks juba reede õhtul.

Eesti Lauljate Liidu teine nõukogu koosolek käesoleva aasta kevadel peeti teisipäeval, 5. juulil, kus kinnitati juhatuse poolt esitatud 9. üldlaulupeo pasunakoorida eeskava, mis järgmine:

„Kungla rahvas“ — **J. Aavik**.

„Langenute mälestuseks“ — **A. Kapp**.

„Tervituse marss“ — **M. Hermann**.

„Pulma valss“ — **A. Virkhaus**.

„Avamäng“ — **E. Tamm**.

„Fantaasia eesti viisidest“ — **R. Kull**.

„Rhapsoodia eesti tantsuviisidest“ — **A. Vedro**.

Üldlaulupeo pasunakoorida üldjuhiks kutsuti „Estonia“ orkestrijuht **hra Raimond Kull**, kes oma nõusoleku juba annud.

Pasunakoori nootide paljundamine anti avalikul vähempakkumisel **hra J. Päivilli** kätte, **Tartust**, kes lepingu järele on kohustatud paljundama **J. Aaviku**, **E. Tamme**, **A. Virkhausi** ja **A. Vedro** helitööd 15. augustiks s. a., ülejäänud 1. septembriks s. a. Nii võib pasunakoorida nootide laialisaatmine orkestritele algada juba septembri algul, misajaks lõpeb ka pasunakoorida registreerimise tähtaeg.

Eksitav viga.

Käesoleva aasta „Muusikalehes“ nr. 2, 3, 4/5 on üldlaulupeost osavõtivate laulukooride nimestiku pealkirjas märgitud „XI üldlaulupidu“, peab olema „IX üldlaulupidu“. Eksitust palume lahkesti vabandada.

Vastutav toimetaja: **Juhan Aavik**. — Väljaandja: **Eesti Lauljate Liit**.

Toimetuse kolleegium: **J. Aavik**, **L. Neumann** ja **T. Vettik**.

Toimetuse ja talituse aadress: **Tallinn, Rataskaevu 22**, Telefon 1—82.

A/S. „Ühiselu“ trükk, Tallinn, Pikk t. 42.